

Plukovník prof. MUDr. Vratislav Hrdina, CSc.
podplukovník doc. MUDr. Josef Fusek, CSc.
plukovník prof. Ing. Jiří Matoušek, DrSc.

ÚROVEŇ ZDRAVOTNICKO-PROTICHEMICKÉ OCHRANY VOJSK A MOŽNOSTI JEJÍHO ZDOKONALOVÁNÍ

Pravděpodobné použití chemických zbraní (CHZ) na středoevropském válčišti, jak to předpokládá severoatlantická koncepce pružné reakce, vyžaduje, aby zdravotnická služba byla v kterékoli době připravena uskutečnit účinná opatření k ochraně vojsk s cílem buď zcela zabránit, nebo alespoň podstatně oslabit vyřazující vliv otravných látek (OL) na živou sílu, a tak uchovat její bojeschopnost.

V systému chemické výbroje nepřítele zaujímají prioritní postavení vysoce toxické nervové paralytické látky (NPL), které zásadním způsobem determinují požadavky na ochranná a záchranná opatření pro svou extrémně vysokou toxicitu a z toho vyplývající mimořádně rychlý rozvoj klinických symptomů intoxikace. Proto je ve zdravotnickém zabezpečení položen důraz především na neodkladnost zásahu. Aby mohla být při napadení OL uchována bojeschopnost živé síly a často zajištěno dokonce pouhé její přežití, je zapotřebí první zásah decentralizovat na nejnižší možný článek, tzn. až k jednotlivci.

Na dokonalosti prostředků protichemické ochrany jednotlivce i záchranných prostředků včetně opatření u jednotlivce, na úrovni jejich technického zvládnutí a neprodleném použití nebo provedení, závisí bezprostředně činnost vojsk.

Prostředky zdravotnicko-protichemické ochrany (ZPCHO) vojsk zaváděné do individuální výbavy by měly zabezpečit pokud možno dlouhodobou ochranu před zasažením, efektivnost u co největšího pásma vyřazujících dávek OL, musí postrádat nebo mít jen minimální nežádoucí účinky, vyznačovat se dobrou tolerancí a dostatečně dlouhou dobou skladovatelnosti.

Prostředky a opatření na ochranu živé síly (v širším slova smyslu) můžeme rozdělit na **dvě základní skupiny**:

● **Ochranné prostředky a opatření** (v užším slova smyslu), ke kterým patří ochranné masky a prostředky ochrany povrchu těla a profylaktické antidotní prostředky.

Mají společné to, že jsou využívány ještě před použitím CHZ, tedy v zásadě **chrání** živou sílu před jejím kontaktem s primárním oblakem OL, popřípadě při vstupu do zamořeného prostoru. Rozhodující část těchto prostředků a opatření je **zajišťována chemickým vojskem**. **Profylaktické antidotní prostředky náleží zdravotnické službě** a mohou velmi významným způsobem přispět ke zvýšení hodnoty celkové ochrany.

● **Záchranné prostředky a opatření.** K nim náleží **prvotní odmoření povrchu těla** s důrazem na nechráněnou kůži a **použití antidotní terapie** k ovlivnění akutní fáze intoxikace.

Tato opatření jsou **zabezpečována zdravotnickou službou** a jsou určující pro další osud zasaženého.

Zásadně jen po nich je vhodné realizovat další opatření, jako je odmoření oděvu a osobní zbraně, doplňkové odmoření, první, odborná a specializovaná lékařská pomoc, které jsou poskytovány na bojišti v bezprostřední blízkosti ohniska zasažení nebo na etapách léčebné odsunovacího systému.

Žádné z těchto opatření není samo o sobě stoprocentně spolehlivé. Zamezení nebo snížení účinku napadení OL lze očekávat jen při jejich komplexním, včasném a naprosto dokonalém provedení.

K nejnáléhavějším požadavkům v systému ochranných a záchranných opatření před soudobými druhy chemických zbraní patří **účinné odmoření povrchu těla**. Úroveň vojenských prostředků prvotního odmoření, které jsou pro omezení následků CHZ rozhodující, je měřítkem úrovně zdravotnicko-protichemické ochrany moderních armád.

Při návrhu modernizace odmořovacích prostředků byly sledovány všechny hlavní vývojové tendence, tj. odmořovací roztoky (vícesložkové i univerzální), odmořovací masti a pasty, suspenze, emulze a pevné sorbenty. Na základě komplexního zhodnocení hlavních vývojových tendencí a experimentální činnosti uskutečňované ve VLA, byla pro inovaci individuálního protichemického balíčku (IPB) zvolena varianta orientace na pevné sorbenty se současným mechanickým vlivem otěru. Tento princip se jevil z hlediska požadované činnosti jako nejvhodnější a také se později potvrdil u všech typů zavedených OL, ale i u některých perspektivních, jako je např. IVA – polostálá nervově paralytická látka. Z několika desítek zkoušených sorbentů dávaly nejpříznivější výsledky bentonity (bělicí hlínky). Určitým způsobem **upravená bělicí hlínka** byla vybrána jako **účinný odmořovací sorbent**. V základním prostředku **Desprach** byla využita ve dvou směrech:

- pro inovaci IPB ČSLA, kde po úspěšném ukončení vývoje nového prostředku **IPB-80** byla zahájena jeho výroba a zavádění do vojsk,
- pro modernizaci osobního zdravotnického balíčku (OZB) CO, kde byl úspěšně ukončen vývoj a zahájena výroba zdravotnického prostředku jednotlivce **ZPJ-80**.

Pro obě varianty je příznačné, že plně potvrdily správnost výzkumných podkladů i jejich praktickou realizovatelnost. Vyznačují se univerzálností a dobrou technickou úrovní při zachování jednoduchosti, technologickou dostupností, nízkými výrobními náklady a dalšími výhodnými parametry.

Při řešení univerzálního odmořovacího roztoku, určeného pro doplňkové odmoření, byly v závěrečné fázi výzkumu sledovány a hodnoceny dva základní směry, tj. alkoholátové odmořovací roztoky a roztoky, odmořující OL na oxidačním principu.

Dosavadní výsledky s oběma experimentálně vyzkoušenými recepturami prokazují, že by bylo vhodné **realizovat obě zkoušené varianty**. Jednu jako stálý odmořovací roztok na alkoholátovém principu k modernizaci prostředků doplňkového odmoření (PCHB-80, PCHP-80), druhou variantu jako roztok, který by se připravoval ad hoc těsně před použitím z běžně dostupných a cenově výhodných tuzemských surovin. Druhá varianta je doporučována pro rozvinutá zdravotnická zařízení v polním i teritoriálním systému ochrany proti BCHL.

Výsledkem komplexně pojatého řešení otázek zdravotnicko-protichemické ochrany jsou dále:

- **Prostředek pro individuální přípravu nezávadné vody Dikacid**, který je určen především pro desinfekci vody mikrobiálně kontaminované. Účinnou látkou prostředku je chlorderivát isokyanurové kyseliny. Prostředek je běžně vyráběn, plně nahrazuje dřívější **Pantocid**. Má výhodnější dezinfekční účinky, podstatně lepší farmaceutické vlastnosti (zvláště rychlejší rozpustnost, snadnější rozpádatelnost tablet ve vodě, výhodnější pH, vyšší stálost v substanci) i roztoku a lepší mechanické vlastnosti tablet; navíc je účinná látka tuzemského původu). V těchto parametrech předčí i světový standard – americký **Globaline®**.

- **Návrh ochranného filmu na ruce**, tzv. biologických rukavic, který je využitelný jak vše-

vojskovými specialisty, tak odborníky druhů vojsk pro exponované práce se zamořeným materiálem.

Prostředek **Desprach** zabezpečuje odmoření všech známých kůží vstřebávaných účinných OL. Při použití do 2 minut po zamoření zabrání všem projevům otravy, ale i při použití v pozdějším období (do 5 minut po zasažení) značně oslabuje intenzitu klinických symptomů intoxikace. Účinnost odmoření za více než 5 minut značně klesá. V souvislosti s touto otázkou je však třeba mít na zřeteli chování otravných látek v aerodisperzním stavu. Např. sedimentace drobných kapiček látky VX z atmosféry může trvat déle než 15 až 20 minut, takže nechráněné části kůže, ošetřené IPB v průběhu prvních dvou až pěti minutách, mohou být znovu zamořeny.

Vycvičený voják by měl být schopen provést částečnou speciální očistu pomocí IPB během 50 až 60 sekund. Doba uskladnění IPB a uchování jeho účinnosti je předpokládána na nejméně deset let. Je možné, že v budoucnosti bude IPB-80 nahrazen jiným odmořovacím prostředkem v souladu s úsilím členských států Varšavské smlouvy o unifikaci prostředků individuální ochrany.

S rozvojem CHZ a se zdokonalováním způsobů jejich rozptýlení v cílových prostorech se neobyčejně zvětšilo riziko inhalačních subkutánních, ale i perorálních otrav, především nervově paralytickými látkami. Uměrně s tímto nebezpečím se zvyšují i požadavky na univerzálnost odmořovacích prostředků a na zdravotnickou výbavu jednotlivce (ZVJ), která svým složením odpovídá v současnosti úrovni znalostí a možnostem národního hospodářství.

Současná ZVJ bude v nejbližší době rozšířena o individuální lékárníku (INLÉK), která obsahuje nejnnutnější sortiment léčivových přípravků, rychle použitelných za přesně definovaných situací v rámci první zdravotnické pomoci, a umožňuje transport raněných, nemocných a zasažených na nejbližší zdravotnickou etapu. Tento progresivní trend v zabezpečení vojsk je v posledních letech prosazován ve všech moderních armádách. Jednotné takticko-technické parametry (TTP) RVHP k tomuto souboru uvádějí jako standardní **náležitost**:

- profylaktické antidotum proti NPL (v tabletách),
- terapeutické antidotum NPL (v injekcích),
- analgetikum (v injekcích),
- radioprotektivum (v tabletách),
- prostředek pro profylaxi prvotní reakce po ozáření (v tabletách),
- prostředek k terapii prvotní reakce po ozáření (v injekcích),
- antibiotikum v tabletách nebo tobolkách,
- individuální protichemický balíček.

Připouští se zařadit další prostředek armád členských států Varšavské smlouvy, např. antidotum proti kyanovodíku v SSSR, BLR a v NDR, u nás antidotum proti zneschopňujícím látkám typu BZ.

V souvislosti s úvahami o profylaktickém antidotu je nutné říci, že všichni nejsou plně přesvědčeni o tom, že je užitečné takový prostředek mít. Jednou z námitek je, že by mohlo dojít ke vzájemné potenciaci účinku některých složek profylaktického antidota s některými OL. Např. při profylaxi otravy NPL preparáty, které obsahují cholinolytika, by mohlo dojít k potenciaci účinku BZ. Sami jsme přesvědčeni, že vývoj profylaktického antidota proti NPL pro specializované jednotky či zvláštní situaci je plně opodstatněný. Tudíž nemusel by to být nutně prostředek vševojskový.

Při výzkumu antidota proti psychomimetickým látkám typu BZ vykazoval nejprůběžnější vlastnosti 7-methoxytakrin (7-MEOTA), který se po všech stránkách jeví výhodnější, než klinicky běžně užívaný fyzostigmin. (S použitím tohoto prostředku se počítá co nejdříve na rozptýlení psychicky zneschopňujících OL nepřitelem na základě varovných signálů a následného rozkazu velitele nebo při prvních známkách otravy těmito typy OL.) Perspektivně by měl být jedním z prostředků individuální lékárníky. Než dojde k této realizaci v materiální výbavě ČSLA, nahradí jej fyzostigmin v tabletách pro perorální podání v dávce po 1 mg.

Při zasažení dráždivými OL se jako nejvýhodnější způsob jeví rychlé opuštění zamořeného prostoru, a tam, kde pro to není příležitost, nasazení ochranné masky (OM). Je nutné ovšem počítat s tím, že příznaky podráždění se mohou stupňovat určitou dobu (15 až 20 minut) i po

nasazení OM. Žádné zvláštní léčení není nutné. Sovětští autoři považují za účelné podávat lokální anestetika, která podle jejich zkušeností zkracují dobu nutnou k plnému obnovení bojeschopnosti a pracovní způsobilosti.

V posledních letech v souvislosti s rozšířením vědomostí v oblasti imunotoxikologie se dostává do popředí zájem vojenských lékařských kruhů otázka možné imunizace proti OL, neboť škodlivé chemické látky je možné považovat za haptemy, které po napojení na molekulu nosiče s vysokou molekulovou hmotností se mohou stát imunogenními.

Byly dosaženy pozitivní výsledky s přípravou antisér proti paraoxonu. Proti daleko toxičtějším NPL byly rovněž zahájeny práce na imunizaci, ale dosavadní výsledky nejsou příliš povzbudivé.

K dosažení účinné profylaxe je snaha využít také **enzymového inženýrství**.

Ve Spojených státech amerických probíhá nyní vývoj dvou antidot proti BChL na enzymatickém základě. Jedním z nich je antidotum k detoxikaci NPL typu soman na bázi použití tzv. PEG-enzymů (pomocí polyethylenglykolem upravených enzymů), které při podání do organismu nevyvolávají alergickou reakci, neboť organismus je nepovažuje za vetřelce, ale za přirozenou součást organismu. Předpokládá se, že PEG-procesem bude možné upravit povrch acetylcholinesterázy natolik, aby při využití tohoto principu bylo možné vojáky chránit pomocí autoinjektoru v rámci svépomoci a vzájemné pomoci, anebo pomocí krému na ruce, obličej a další exponovaná místa. Potenciálně by mohly být enzymovým přípravkem nastříkány nebo natřeny zamořené objekty s cílem zabezpečit jejich dekontaminaci.

Cílem splnění všech výzkumných záměrů je dosažení stavu, kdy Zdravotnická správa ČSLA bude disponovat paletou moderních a dostatečně účinných prostředků, které mohou podstatným způsobem omezit rozsah zdravotnických ztrát v podmínkách soudobé války. Příznivou stránkou celého programu je i skutečnost, že nastane možná vzájemná zaměnitelnost jednotlivých prostředků v rámci Varšavské smlouvy, neboť budou řešeny na kvalitativně i technologicky srovnatelné úrovni.

K VYDÁVÁNÍ MONOTEMATICKÝCH ČÍSEL

Ohlédneme-li se za uplynulým rokem, v souvislosti s posuzováním časopisu *Vojenská mysl*, domnívám se, že mezi **nejlepší patří desáté monotematické číslo** na téma – Velení vojskům při přípravě a vedení obranné operace v počátečním období války. Myslím si, že **zařazení monotematických čísel v některých ročnících Vojenské mysli je efektivním přínosem pro soustředění poznatků o dané problematice, zvláště když k tématu se vyjadřují představitelé velení ČSLA.**

Téma v minulém ročníku má stěžejní význam a soustřeďuje zkušenosti a návrhy na velení vojskům všech jeho druhů a v celé ČSLA. Řada kvalitních poznatků a zkušeností dává návod, jak dále postupovat v rozvoji velení. Po prostudování čísla jsem se vrátil ke **dvěma článkům** – Zvyšování efektivnosti procesu velení vojskům a Rozvoj vojenskovědecké práce v míru – předpoklad úspěšného velení vojskům při přípravě a vedení obranné operace. **Druhý z těchto článků se zabývá velmi závažnými principiálními otázkami přístupu k všobecné vojenské praxi, která je poznamenána nedostatky ve vědeckosti** pojetí činnosti velitelů, štábů i vojsk.

Bouřlivý rozvoj vědy a techniky nevyžaduje jen změny v představě v národním hospodářství, ale stejně rychlou a dále plynulou přestavbu ČSLA v duchu požadků ÚV KSČ a obranné koncepce ČSLA.

V závislosti na ekonomických možnostech naší země je nutné zavádět novou efektivní bojovou techniku a prostředky ničení a snižovat počty zastaralé techniky tak, aby byly zachovány početní stavy v rámci obranné dostatečnosti. Plně podporuji požadavek rychlého zavádění nové techniky, automatizace a poznatků k dosahování vysoké kvality a efektivnosti. Je naprosto správné, že kdo rychle uplatňuje nové poznatky a novou techniku – rychleji postupuje vpřed. To platí v národním hospodářství a zcela zákonitě i v armádě.

Myslím, že na pomoc přestavbě v ČSLA by bylo účelné, aby se náčelníci a velitelé **vrátili k tomuto článku**, zamysleli se nad možnými způsoby realizace uplatnění vědeckých poznatků v praxi, operační a bojové přípravě, bojové a mobilizační pohotovosti i ve výstavbě ČSLA. Už i proto, že v závěru článku jsou formulovány podněty **k rozvoji ČSLA cestou většího využívání vědeckých poznatků.**

Více by měly všechny naše přístupy k výstavbě ČSLA a k její přípravě k obraně vycházet z vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy, jejímž základem je uplatňování spolupráce, důvěry a dobrých sousedských vztahů a je nástrojem strategie a odolné a aktivní obrany.

První článek je nejen klasickým úvodem k tomuto monotematickému číslu, ale i **metodikou**, kam zaměřit pozornost při zabezpečování spolehlivého velení s dodržením základních principů při jeho rozvoji. Domnívám se, že v dalším, při plnění tohoto úkolu je důležité uplatňování priority při zavádění koaličních systémů, ale **není možné v ČSLA nadále připustit zavádění odlišných technicky i programově neslučitelných prostředků automatizace velení a spojení**, zvláště ve druhých vojsk.

Současně je tento článek i jakýmsi **závěrem** celého monotematického čísla, vyjádřením důležitosti připravenosti velitelů a štábů k velení vojskům při přechodu z mírového stavu na válečný a co je k tomu třeba dále dělat.

Je potěšitelné, že v posledních letech se řada rozporů a nedostatků ve velení nejen zná, ale i řeší a postupně se **uplatňuje jednotná koncepce rozvoje velení**. K rychlejšímu pochopení východisek a při dalším rozpracování nových organizačních struktur velení a metodik pro řízení vojsk je desáté monotematické číslo Vojenské mysli z roku 1988 kvalitním podkladem.

Plukovník Ing. Jindřich Vávra

K MONOTEMATICKÉMU ČÍSLU VOJENSKÉ MYSLI 10/1988

Po vydání Sborníku s okruhem témat – Velení vojskům za složité situace (VA AZ Brno, rok vydání 1989) je monotematické číslo Vojenské mysli novou, v současné době jedinou aktuální pomůckou, určenou pro velitele a štáby ČSLA s komplexní tematikou zaměřenou na **Velení vojskům při přípravě a vedení obranné operace v počátečním období války.**

Toto číslo odráží nové tendence vývoje vojenského umění. Orientuje naši pozornost na důležitou problematiku, současně umožňuje doplnit znalosti velitelů a štábů. Řeší hlavní problémy dalšího zkvalitnění velení vojskům v procesu realizace opatření vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy. Vytyčuje v tomto směru nové požadavky a úkoly v přípravě a vedení obranné operace i přechodu k aktivní bojové činnosti vojsk v jejím průběhu.

Zvolené obsahové zaměření publikovaných materiálů **umožnilo** proniknout do okruhu důležitých otázek a vysvětlit řadu dosud sporných názorů. **Významný je i přínos** z hlediska potřeb tvorby a řízení zaměstnání operační přípravy, kde se získané poznatky osvědčí především. Je z nich patrné, že podmínky přípravy i vedení operací v počátečním období války mají stále nové požadavky na zefektivnění celého procesu velení. Při úvahách o těchto otázkách dospívám k závěru, že je to důsledek změn objektivních podmínek vedení prvních obranných operací.

Důležitým faktem pro pochopení nových jevů, jež se stále výrazněji prosazují ve všech rovinách velení vojskům, je také skutečnost, že tato problematika byla v dosavadním celém historickém vývoji (i teoretických pracích významných sovětských vojevůdců), **věcí druhoradou.** Vojenskou vědou, vojenským uměním byly ještě v nedávné minulosti detailně rozpracovávány otázky velení vojskům převážně útočného charakteru. Teprve až na základě dokumentu O vojenské doktríně členských států Varšavské smlouvy přijatého Politickým poradním výborem těchto států v Berlíně roku 1987, byl dán impuls **k tvorbě nových zásad velení vojskům** v souvislosti s obranou, jako hlavním druhem operace.

Současný stav v teoretické i praktické připravenosti svědčí o tom, že řešení této problematiky na stránkách Vojenské mysli **přišlo právě včas.** V době, kdy teorie může v mnohých směrech naše vědomosti i plnění úkolů ovlivnit. Jde především o celý komplex nových úloh, které směřují do oblasti velení vojskům, jak publikované materiály potvrzují, začínají se prosazovat v duchu nových zásad vedení ozbrojeného zápasu, se zřetelem na jeho vyšší kvalitu.

Obsah článků monotematického čísla není výsledkem pouze vědeckotechnického rozvoje, jeho výrazného prosazení ve všech oblastech a rovinách vojenství. Dominujícím poznatkem většiny prací v tomto směru je zároveň, že jde také o **důsledek zvýšení úlohy času,** jako faktoru, který se stává nyní důležitou souměři-

telnou veličinou, jež ovlivňuje obsah a formu velení vojskům, konání orgánů velení, která se zejména uplatní v nových jevech mobilizačního a operačního rozvíjení vojsk. **Hlavním kritériem** při jeho realizaci musí být zajištění plynulosti, nepřetržitého řízení organizovaného přechodu vojsk z mírového na válečný stav, zvýšení jejich bojové pohotovosti, včasného vyvedení z posádek a organizovaného zaujetí předurčených prostorů s ohledem na vývoj reálné situace, upřesněný úkol. Za všech podmínek to vyžaduje včas a dokonale promyslet přípravu a plán činnosti.

S přihlédnutím k zaměření stanovených témat tohoto čísla a jejich autorského vyřešení je patrný skutečný stav v teoretické oblasti zkoumané problematiky. V současných podmínkách jej podmiňují významné rysy vedení obranné bojové činnosti k odrazení agrese nepřítele. Především je však vymezen jedním ze základních principů vedení soudobé operace (vševojskového boje) – **pevným a trvalým velením vojskům**.

Po prostudování článků jsem dospěl k závěru, že jde nyní o novou kvalitu tohoto principu. Je tvořena politickoobdobnou připraveností orgánů velení a novými vědeckými metodami i prostředky velení. Jde především o výsledky realizace objektivních i subjektivních činitelů a okolností, které mají přímý (i zprostředkovaný) vliv na efektivní práci orgánů velení.

Praxe potvrzuje, že nové otázky problematiky velení, které jsou v souvislosti s tím v monotematickém čísle Vojenské mysli uvedeny, a k nimž se autoři analýzou dopracovali, je třeba dále rozvíjet. Myslím, že by bylo účelné do tohoto procesu **zapojit všechny kategorie důstojníků**, s potřebnou odbornou připraveností, **metody a formy přípravy**. Vyžadují to totiž stále složitější a náročnější úkoly, jejichž uskutečnění s sebou zákonitě přináší i rozvoj vojenského umění v současném období.

Je možné o tom podat důkazy z výsledků některých prací. Hlavní těžiště přitom spočívá v dokonalejší přípravě lidí, jak např. zaznělo v článku – Požadavky na velení vojskům koaličního složení a perspektivy jejich řešení (pplk. Ing. Karel Štáva, s. 19) – cituji: „Přitom je nutné si uvědomit, že snaha zvyšováním počtů kompenzovat nedostatečnou profesionální připravenost důstojníků nemůže přinést žádný účinek...“ I když problém nelze vidět zjednodušeně, je třeba souhlasit s názorem, aby v celkovém systému velení vojskům odpovídaly schopnosti důstojníků ve štábech zastávané funkce, aby byli podle zařazení vychovávaní a byla zvyšována úroveň jejich přípravy.

Jedině dokonale všestranně připravené orgány velení mohou splnit závažná opatření **bojové pohotovosti**. Protože jde o bojovou pohotovost, pojatou jako základní, rozhodující a komplexní princip připravenosti k splnění bojového úkolu, domnívám se, že právě těmto **otázkám mohla být v obsahu monotematického čísla věnována větší pozornost**. Myslím, že nebude vadit, když problematiku bojové pohotovosti v souvislosti s velením vojskům, uvede náš časopis v některém z příštích vydání. Z kontrol vojsk máme poznatky, že by bylo účelné **publikovat materiály o otázkách praktického významu, důležitých pro taktické velitelské stupně**.

V článku – Velení vojskům při přípravě obranné operace v období mobilizačního a operačního rozvinutí (genmjr. Ing. Jiří Florián, s. 33) – jsou rozpracovány základní otázky pro potřebu operačních stupňů velení. Budou nám prospěšné z hlediska perspektivní přípravy hlavních opatření operační přípravy.

Nemalý význam pro rozšíření poznatků má uveřejnění statí k různým otázkám

velení vojskům jednotlivých druhů vojsk a služeb. V množství řešených témat (co do šířky i hloubky) může každý podle zájmu, úkolů, funkčního zařazení najít pro svou činnost a osobní profesionální růst to, co potřebuje. Proto je nanejvýš nutné s celou publikovanou problematikou se seznámit a v potřebném rozsahu si ji osvojit.

Podnětný čin redakce Vojenské mysli a redakční rady tohoto časopisu, shromáždit názory k aktuálním otázkám, je v tomto směru zvláště významný, protože jde o problematiku, kterou v každodenní praktické činnosti ve štábech a vojskách potřebujeme. Můžeme ji uplatnit jak pro teoretickou, tak praktickou přípravu. **Je to neocenitelná pomoc v přípravě i práci.** Umožňuje rozšířit základní vědomosti a zkvalitnění celkové připravenosti orgánů velení v míru i poli.

Přispěl k tomu především zámysl monotematického čísla – snahou zobecnit celou problematiku s logickou návazností řešených problémů. Jde např. o **teoretické studie** – Zvyšování efektivity procesu velení nebo Požadavky na velení vojskům koalčního složení. Práce velitelů a štábů při přijetí (upřesnění) rozhodnutí, K součinnosti v průběhu obranné operace a další. Patří k nim i materiály, které pojednávají o velení druhům vojsk a služeb. Jsem toho názoru, že čísla Vojenské mysli s monotematickou problematikou **mají již svou tradici, ve které bude účelné pokračovat.** Stávají se neoddelitelnou součástí a důležitou složkou zkvalitnění přípravebnosti plnění hlavních úkolů Rozkazu MNO pro přípravu vojsk ČSLA.

Z některých odborných statí vyplynulo poučení, že jedním z rozhodujících úkolů štábů, jako orgánů velení, je kontrola pochopení a praktická pomoc při plnění stanovených úkolů podřízenými stupni. Jde o hlavní poslání orgánů velení, to je zabezpečit a prosadit plnění rozhodnutí velitele. Z praxe víme, že ne vždy se daří plně zabezpečit realizaci bojových úkolů v takovém rozsahu a kvalitě, jak stanoví rozhodnutí velitele. Jde o závažnou otázku, řešenou při každém komplexním zaměstnání operační přípravy.

Přesto si nečiním nárok na všestranné a vyčerpávající hodnocení všech otázek velení vojskům ve složitých podmínkách počátečního období války, uveřejněné materiály v monotematickém čísle 10/1988 rozhodně **poslouží ke zdokonalování operační přípravy velitelského sboru operačního i taktického stupně velení, rozšíří náš operační rozhled, napomohou zvýšit celkovou úroveň bojové pohotovosti ČSLA.**

*Podplukovník Ing. František
Mulecký, ČSc.*